

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Кафедра публічного управління, адміністрування та міжнародної
економіки**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ»**

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	28	«Публічне управління та адміністрування»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	281	«Публічне управління та адміністрування»
ОПП	«Публічне управління та адміністрування»	
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Другий (магістерський)	
ФАКУЛЬТЕТ	Економічний	

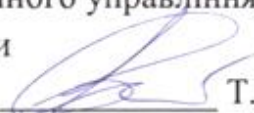
Біла Церква – 2021

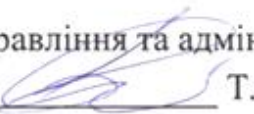
«Управління ризиками в публічному секторі». Робоча програма з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти економічного факультету за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», другий (магістерський) рівень вищої освіти / Розробник В.І. Панасюк. Біла Церква: БНАУ, 2021. 23 с.

Розробник: В.І. Панасюк, канд. екон. наук, доцент.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри публічного управління, адміністрування та міжнародної економіки

(Протокол № 1 від 27.08. 2021 р.)

Завідувач кафедри публічного управління, адміністрування та міжнародної економіки
д-р екон. наук, професор Т.В. Сокольська

Гарант ОП «Публічне управління та адміністрування»
д-р екон. наук, професор Т.В. Сокольська

Схвалено науково-методичною комісією економічного факультету
(Протокол № 1 від 30.08.2021 р.)

Голова науково-методичної комісії
д-р екон. наук, професор І.М. Паска

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ»	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	7
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6.1. Лекції	8
6.2. Практичні заняття	9
6.3. Самостійна робота	10
6.4. Індивідуальні науково-дослідні завдання	11
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	16
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	17
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	17
11. ПЕРЕЛІК ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	20
12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	20

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно з навчальним планом на 2021–2022 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Управління ризиками в публічному секторі» для денної форми навчання виділено всього 90 академічних годин (3 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 30 години (лекції – 10, практичні заняття – 20), самостійна робота студентів – 92 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3	Галузь знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	Вибіркова	
Змістових модулів – 2	Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»	<i>Рік підготовки:</i>	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – відповідно до поданого списку		2-й	2-й
Загальна кількість академічних годин – 90		<i>Семестр</i>	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 самостійної роботи студента – 6	Другий (магістерський) рівень вищої освіти	<i>Лекції</i>	
		10 год.	4 год.
		<i>Практичні</i>	
		20 год.	6 год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	80 год.
		Підсумковий контроль: залік	

Метою вивчення дисципліни «Управління ризиками в публічному секторі» є набуття студентом знань, умінь і навичок щодо особливостей управління ризиками в публічному секторі, оцінювання ризикових ситуацій, виявлення криз в системі державного управління, застосування елементів менеджменту та комунікації у розв’язанні кризових ситуацій з врахуванням міжнародних нормативних положень та стандартів управління ризиками.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Вибіркова навчальна дисципліна «Управління ризиками в публічному секторі» базується на знаннях таких дисциплін як «Механізми публічного управління та адміністрування», «Публічні комунікації та ведення переговорів», «Національна безпека», які вивчалися студентами на 1-му курсі магістратури.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю «Управління ризиками в міжнародному бізнесі» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з дисципліни
РН 06. Здійснювати ефективно управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загальноорганізаційних структур.	РН 06.1. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень в умовах криз в системі державного управління. РН 06.2. Уміти ефективно вирішувати складні задачі в сфері публічного управління та адміністрування з використанням новітніх методик, аналізувати, оцінювати, управляти ризиками, в тому числі сталого розвитку в процесі здійснення професійної діяльності.
РН 11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.	РН11.1. Уміти приймати рішення в умовах змін зовнішнього та внутрішнього середовища, виявляти загальні джерела ризиків в публічній сфері. РН11.2. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення для розв'язання кризових ситуацій в системі публічного управління з врахуванням міжнародних нормативних положень та стандартів управління ризиками, оцінювати наслідки варіантів рішень.

4.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ»

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління ризиками в публічному секторі

Тема 1.1. Методичні основи визначення ризику та особливості управління ризиками.

Тема 1.2. Методика оцінювання ризикових ситуацій

Змістовний модуль 2. Окремі проблеми управління ризиками шляхи їх вирішення

Тема 2.1. Кризи в системі державного управління

Тема 2.2. Міжнародні стандарти управління ризиками

Тема 2.3. Управління ризиками сталого розвитку

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п	інд	СРС		л	п	інд	СРС
Модуль 1										
Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління ризиками в публічному секторі										
Тема 1. 1.	22	2	4	1	15	15	2			13
Тема 1.2.	22	2	4	1	15	13				13
Разом модуль 1	44	4	8	2	30	56	2	2		52
Модуль 2										
Змістовний модуль 2. Окремі проблеми управління ризиками шляхи їх вирішення										
Тема 2.1.	21	2	8	1	10	12	2	2		10
Тема 2.2.	15	2	2	1	10	12		2		10
Тема 2.3.	20	2	2	1	15	10				10
Разом модуль 2	46	6	12	3	35	34	2	4		30
Усього годин	90	10	20	5	65	120	4	6	-	80

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів.

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть годин
<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління ризиками в публічному секторі</i>	
Тема 1.1. Методичні основи визначення ризику та особливості управління ризиками Сутність ризику. Природа ризику. Сторони ризику і основні джерела його виникнення. Ризик як історична і економічна категорія. Основні риси ризику: суперечливість, альтернативність, невизначеність. Теорія ризиків, її розвиток. Тракткування ризику американським економістом Френком Найтом. Сучасна теорія ризику, запропонована західними економістами Г. Маркевичем, В. Шарне.	2
Тема 1.2. Методика оцінювання ризикових ситуацій Методи виявлення ризиків. Опитувальні листки. Пряма інспекція. Аналіз фінансової та управлінської звітності. Оцінка абсолютних втрат від ризику. Методи оцінки імовірності втрат. Розрахунок імовірності втрат на основі кривої розподілу ймовірностей втрат. Розрахунок ризику.	2
Разом за змістовий модуль 1	4
<i>Змістовний модуль 2. Окремі проблеми управління ризиками та шляхи їх вирішення</i>	
Тема 2.1. Кризи в системі державного управління Основи антикризового управління. Антикризова політика в окремих розвинутих країнах. Ефективність антикризового управління країн ЄС. Сутність, можливості, проблеми та технології антикризового управління.	2
Тема 2.2. Міжнародні стандарти управління ризиками Стандарт з ризик-менеджменту. Принципи виявлення ризиків та ефективного управління ними. тлумачення основних понять ризик-менеджменту в стандарті. Ризик-менеджмент як складова стратегічного управління. ISO 31000:2009. ISO Guide 73:2009. COSO ERM – Integrated Framework.	2
Тема 2.3. Управління ризиками сталого розвитку Ключові ризики сталого розвитку та пов'язані з ними можливості. Заходи з мінімізації ризиків. Екологічні ризики. Ризики, пов'язані з охороною праці та промисловою безпекою. Ризик нестачі кваліфікованих працівників. Ризики, пов'язані з недотриманням правил ділової поведінки.	2
Разом за змістовий модуль 2	6
Всього	10

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління ризиками в публічному секторі</i>		
1	Методичні основи визначення ризику та особливості управління ризиками.	2
2	Глобальні загрози. Світові карти ризиків.	2
3	Ризик-менеджмент. Розроблення програми управління ризиками.	2
4	Методика оцінювання ризикових ситуацій.	2
Разом за змістовий модуль 1		8
<i>Змістовний модуль 2. Окремі проблеми управління ризиками та шляхи їх вирішення</i>		
5	Кризи в системі державного управління. Етапи і механізми державного антикризового управління	2
6	Політичні ризики та методика виходу з політичної кризи. Комунікативна діяльність в управлінні кризами.	2
7	Джерела фінансування ризиків.	2
8	Джерела фінансування ризику. Структура витрат при різних методах управління ризиком. Фінансування ризику і аналіз ефективності методів управління.	2
9	Міжнародні стандарти управління ризиками	2
10	Управління ризиками сталого розвитку.	2
Разом за змістовий модуль 2		12
Разом		20

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління ризиками в публічному секторі</i>		
1	Сутність ризику. Основні риси ризику: суперечливість, альтернативність, невизначеність. Теорія ризиків, її розвиток.	8
2	Сутність управління ризиками. Системний підхід до управління ризиками. Організація управління ризиком.	7
3	Фактори ризиків. Конкретні джерела виникнення ризиків. Заходи щодо управління ризиками, пов'язаними з пандемією.	8
4	Методи виявлення ризиків. Оцінка абсолютних втрат від ризику. Методи оцінки імовірності втрат. Розрахунок ризику.	9
Разом за змістовий модуль 1		32

<i>Змістовний модуль 2. Окремі проблеми управління ризиками та шляхи їх вирішення</i>		
5	Управління ризиками в проектах. Проектні ризики та їхня класифікація. Принципи управління проектними ризиками. Методи аналізу ризиків проекту. Методи зниження ризиків.	6
6	Управління корупційними ризиками у публічному адмініструванні. Управління мінімізацією корупційних ризиків у системі державного управління України.	6
7	Управління інформаційними ризиками у публічному адмініструванні. Оцінка інформаційних ризиків.	6
8	Принципи виявлення ризиків та ефективного управління ними. тлумачення основних понять ризик-менеджменту в стандарті. Ризик-менеджмент як складова стратегічного управління.	6
9	Екологічні ризики. Ризики, пов'язані з охороною праці та промисловою безпекою. Ризик нестачі кваліфікованих працівників. Ризики, пов'язані з недотриманням правил ділової поведінки..	6
10	Загальні підходи до оцінки ефективності методів управління ризиком. Критерії та показники ефективності методів управління ризиками. Обґрунтування вибору варіантів анти ризикових заходів.	8
Разом за модуль 2		38
Усього		70

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6.4. Індивідуальні науково-дослідні завдання

Окремим завданням самостійної роботи здобувачів вищої освіти є підготовка індивідуального завдання. При виконанні індивідуального навчально-дослідного завдання та інших видів самостійної роботи використовується дослідницький метод та прийоми доказу, аргументації, систематизації, узагальнення, виділення причин недоліків, аналіз підсумків роботи, корегування дій для досягнення мети.

Індивідуальне завдання виконується здобувачем самостійно під керівництвом викладача протягом вивчення дисципліни. Мета – надати здобувачу можливість проявити здібності до дослідницької роботи, використовуючи знання, одержані в процесі оволодіння навчальним матеріалом з антимонопольного регулювання і контролю.

Варіант 1. При контролі виконання завдань для самостійного опрацювання оцінці підлягає есе, підготовлене здобувачем. Тема обирається здобувачем самостійно і погоджується з викладачем. Есе не повинні повторюватися в одній академічній групі.

Есе – прозовий твір невеликого обсягу й вільної композиції, який виражає індивідуальні враження й міркування автора з конкретного приводу або питання й не претендує на визначальне або вичерпне трактування предмета.

Написання есе є надзвичайно корисним, оскільки це дозволяє автору навчитися чітко і грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні поняття, виділяти причинно-наслідкові зв'язки, ілюструвати досвід відповідними прикладами, аргументувати свої висновки.

Написання есе – це досить тривалий процес, який вимагає вільного володіння матеріалом та чіткої аргументації. Для того аби есе мало вигляд повноцінного, завершеного твору, необхідно щоб в ньому містилося ряд елементів:

- чітко викладена суть проблеми та її аналіз з використанням аналітичного інструментарію;
- аналіз статистичних даних та підбір цікавих прикладів з досліджуваної проблеми;
- аргументація – міркування, що використовує факти, щирі судження, наукові дані і переконує в істинності того, про що йде мова;
- чітко сформульовані висновки, які ґрунтуються переважно на власних переконаннях та поглядах (самооцінка).

При написанні есе, автор, здійснюючи відбір даних, ознайомлюється не лише з вибраною проблемою, а й з суміжними їй, а при роботі з літературою він не просто відбирає необхідні абзаци тексту, а аналізує, порівнює і оцінює можливості їхнього застосування.

Рекомендовані структура і план есе:

Структура есе визначається пропонованими до нього вимогами:

- думки автора есе з проблеми викладаються у формі коротких тез;
- думка повинна бути підкріплена доказами, тому за тезою слідують аргументи.

Аргументи – це факти, явища суспільного життя, події, життєві ситуації і життєвий досвід, наукові докази, посилання на думку вчених та ін. Краще надавати два аргументи на користь кожної тези: один аргумент здається непереконливим, три аргументи можуть «перевантажити» виклад, виконаний в жанрі, орієнтованому на стислість і образність.

Таким чином, есе набуває такої структури (кількість тез і аргументів залежить від теми, обраного плану, логіки розвитку думки):

- вступ;
- теза, аргументи;
- теза, аргументи;
- теза, аргументи;
- висновок.

Отже, незважаючи на незначний обсяг та творчу спрямованість есе має відповідати стандартній структурі, а саме:

- титульна сторінка (Додаток А);
- план;

- вступ;
- основна частина, яка за бажанням може бути поділена на невеликі підпункти;
- висновки;
- список використаних джерел.

При написанні есе важливо також враховувати наступні моменти:

1. Вступ і висновок повинні зосередити увагу на проблемі (у вступі вона ставиться, у висновку – резюмується думка автора). У вступі необхідно сформулювати головну тезу (коротко сформульовані основні положення). Надалі вона має узагальнюватися і знайти своє відображення у висновках. На початку роботи прийнято давати коротке та чітке визначення основних понять. Це дозволить означити наукову концепцію, з позицій якої автор виступає.

2. Основна частина містить у собі аргументи в захист сформульованої головної тези. Аргументи необхідно чітко означити. На обґрунтування кожної з тез доцільно наводити 2-3 аргументи. Бажано, через всі сутнісні блоки провести головну думку есе. Аргументи мають включати в себе короткі, яскраві практичні приклади, висновки аналізу статистичної інформації. Обов'язковими є посилання на першоджерела.

Необхідними є виділення абзаців, червоних рядків, встановлення логічного зв'язку між абзацами (так досягається цілісність роботи).

3. У висновках необхідно коротко перелічити тези сутнісного блоку, здійснити висновки. Не бажані повтори формулювань. Разом з тим, автор має бути впевнений, що вони (тези) були достатньо обґрунтовані в роботі.

Стиль викладу: есе властиві емоційність, експресивність, художність.

При написанні есе необхідно досягти певних цілей. Коли розповідь готова, варто перевірити наступне:

- Чи дана відповідь на поставлене запитання?
- Наскільки зрозуміло і точно викладено свої думки?
- Чи природно звучить те, що написано, чи немає помилок?

Переконайтеся також у тому, що:

- Продемонстровано своє бажання будувати свою кар'єру в певному напрямку.

- Були «націлені» на побудову кар'єри в певній галузі.

- Включили у розповідь від однієї до трьох якостей, сильних сторін, характерних особливостей, які вирізнятимуть позицію дослідника з маси інших кандидатів.

- Представили хоча б один вагомий аргумент на користь того, щоб у майбутньому роботодавець був зацікавлений запросити автора до роботи в публічному органі чи у свій бізнес.

Есе як жанр наукової творчості

Обсяг тексту	Від 800 до 1000 слів.
Особливості змісту	В основу покладено роздуми з приводу чогось побаченого, прочитаного або пережитого особисто. Висловлюються особисті погляди – світогляд, думки, почуття, ідеї, висвітлюються моральні (етичні, громадянські тощо) цінності. Над усе цінується самостійність і оригінальність, парадоксальність думок та оцінок. На першому плані – особистість того, хто пише.
Особливості композиції	Композиція довільна, послідовність викладу спричинена логікою роздумів. Обов'язковою є аргументованість і переконливість. У тексті проводяться паралелі, добираються аналогії, використовуються асоціації. Роздуми поєднано з емоційною оцінкою подій або явищ.
Особливості стилю	Стиль – публіцистичний. Емоційність, експресивність, яскрава образність досягаються вживанням метафор, порівнянь, символів.
Особливості мови	Інтонація розмовна (безпосередність, невимушеність вислову). Допускається розмовна лексика, що створює враження «живої бесіди» з читачем. Уживання неповних речень, питальних та окличних конструкцій, риторичних звертань, запитань, тверджень. Головна вимога – індивідуальність авторського стилю.
Заголовок	Заголовок не перебуває в прямій залежності від змісту, він може пояснювати, що стало поштовхом до авторських роздумів, передавати почуття, настрої автора тощо.

Алгоритм написання есе

- 1) постановка проблеми;
- 2) обдумування проблеми (ідеї, приклади, що їх ілюструють);
- 3) планування есе (визначення структури);
- 4) написання есе;
- 5) перевірка та редагування роботи;
- 6) підготовка презентації;
- 7) презентація есе.

Вибір теми есе. Студент може самостійно обрати будь-яку тему з рекомендованої кафедною тематики. За умови, коли студент вчасно не обрав тему або затрудняється у виборі, тему може запропонувати викладач. Староста складає список студентів з назвами обраних тем і передає його викладачеві.

Підбір літератури. Студент використовує рекомендовану літературу, також самостійно здійснює пошук необхідних наукових праць. Для цього потрібно ознайомитись із каталогами наукових бібліотек, новими надходженнями до них, виділити дослідження тих авторів, які працюють над науковими проблемами, пов'язаними із темою обраної роботи. Необхідно обов'язково ознайомитись з журнальними публікаціями останніх кількох років. Радимо опрацювати такі часописи: «Держава і регіони», «Актуальні проблеми економіки», «Економіка України» та інші. Також джерелами можуть слугувати статті газет, телевізійних програм. Фактичні і статистичні матеріали містяться у електронних звітах міністерств та відомств України. Допускається використання підручників і навчальних посібників іноземних авторів. Не допускається підготовка есе виключно за матеріалами навчальних підручників і посібників.

Тему щодо виконання ІНДЗ студенти погоджують з викладачем, здати виконану роботу повинні у термін, встановлений графіком. До здачі заліку студенти допускаються тільки після співбесіди по суті питань, що висвітленні у ІНДЗ, та після її зарахування викладачем.

Загальний обсяг есе з врахуванням усіх структурних елементів – до 8 сторінок формату А4, шрифт Times New Roman, кегель 14 pt з інтервалом 1,5 між рядками, з відступами від країв аркуша по 2 см зліва та згори і по 1,5 см знизу та справа. У разі використання літератури та інших джерел посилання на них обов'язкове. Посилання на першоджерела необхідно подавати по тексту роботи у квадратних дужках. Так, посилання [7, с. 44-45] свідчить, що 7 – це порядковий номер джерела, позначеного у списку літератури, а 44-45 – сторінки із вказаного джерела. Головною вимогою до ІНДЗ є розкриття суті питань, а не кількість сторінок.

Орієнтовна тематика виконання есе

1. Проектні ризики та їхня класифікація.
2. Управління ризиками в проектах.
3. Принципи управління проектними ризиками.
4. Методи аналізу ризиків проекту.
5. Методи зниження ризиків.
6. Управління корупційними ризиками у публічному адмініструванні.
7. Управління мінімізацією корупційних ризиків у системі державного управління України.
8. Управління інформаційними ризиками у публічному адмініструванні.
9. Оцінка інформаційних ризиків.
10. Принципи виявлення ризиків та ефективного управління ними.
11. Ризик-менеджмент як складова стратегічного управління.

12. Екологічні ризики та їх вплив на довкілля.
13. Соціально-гуманітарні ризики та їх вплив на розвиток суспільства.
14. Ризики недотримання правил ділової поведінки.
15. Загальні підходи до оцінки ефективності методів управління ризиком.
16. Критерії та показники ефективності методів управління ризиками.
17. Обґрунтування вибору варіантів анти ризикових заходів.
18. Комунікативна діяльність в управлінні кризами.
19. Кадровий менеджмент кризових ситуацій.
20. Міжнародні стандарти управління ризиками.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При оцінювання даного виду роботи до уваги приймається, по-перше, вміння сформулювати проблему та самостійно оцінювати результати по її значущості або боротьбі з нею чи мінімізацією її негативних проявів; по-друге, критична оцінка наявних точок зору; по-третє, здібність встановлювати зв'язки між ключовими проблемами; по-четверте, здатність вивчати протилежні підходи та сформулювати свій власний.

Основними критеріями оцінки есе є наступні:

- Знання та розуміння початкового матеріалу:
 - ✓ чіткість та повнота визначень основних понять;
 - ✓ відповідність понять обраний темі.
- Аналіз та оцінка інформації:
 - ✓ грамотність проведення аналізу;
 - ✓ рівень використання прийомів порівняння та узагальнення для аналізу взаємозв'язків понять та явищ;
 - ✓ діапазон інформаційного простору.
- Побудова тез:
 - ✓ чіткість, ясність та виразність тез;
 - ✓ логіка структурування аргументів.
- Відповідність отриманих результатів та їх інтерпретація жанру есе:
 - ✓ наявність авторських суджень;
 - ✓ самостійність виконання роботи;
 - ✓ повнота розкриття теми завдання.
- Відповідність вимогам оформлення.
- Якість відповідей на питання, поставлених в ході обговорення

Саме есе, на відміну від усіх інших методів контролю і перевірки знань, має на меті реалізувати творчий потенціал через діагностику продуктивної, пізнавальної діяльності студента, який вміє аналізувати, міркувати, порівнювати, виражати власну думку, шукати альтернативу та формулювати висновки.

Виконані ІНДЗ прикріплюються до відповідно створеного в платформі Moodle ресурсу або надсилаються на електронну пошту викладача, чи пред'являються в друкованому вигляді. Оцінка виставляється в електронний журнал. ІНДЗ оцінюється в 10 балів за 100-бальною системою: від «0» до «10».

Варіант 2. Здобувачу пропонується підготувати тези доповідей за тематикою на вибір здобувача. Публікація тез у БНАУ є безкоштовною. За умови публікації в БНАУ передбачено наступні вимоги:

Тези можна подавати українською та англійською мовами. Тези мають бути набрані у текстовому редакторі не нижче MS WORD 2000 формату А4 (297х210 мм), сторінки не нумерувати. Обсяг тез – 2-3 сторінки.

Параметри сторінки: верхнє, нижнє та лівє поля – 30 мм, праве поле 25 мм.

Шапка тез: індекс УДК, ініціали та прізвища авторів, назва організації – набираються з нового рядка шрифтом Times New Roman розміром 14 пт з одинарним міжрядковим інтервалом і вирівнюються по лівому краю. Назва тез розміщується на 10 мм нижче назви організації, набирається великими літерами шрифтом розміром 14 пт з напівжирним виділенням і вирівнюється по центру.

Анотація українською мовою (400 знаків) розміщується на 10 мм нижче назви тез, набирається з абзацного відступу 10 мм шрифтом Time New Roman розміром 14 пт з одинарним міжрядковим інтервалом і вирівнюється по ширині.

Нижче анотації обов'язково вказуються ключові слова (до 5 словосполучень).

Основний текст розміщується на 10 мм нижче анотації, набирається після абзацного відступу 10 мм шрифтом Times New Roman розміром 14 пт з одинарним міжрядковим інтервалом і вирівнюється по ширині.

Для набирання формул застосовувати редактор формул MS WORD (використовувати шрифти: Symbol, Time New Roman; розміри шрифтів: звичайний 14 пт, крупний індекс 8 пт, дрібний індекс 6 пт, крупний символ 18 пт, дрібний символ 12 пт).

Якщо в тезах є ілюстрації, необхідно розташувати їх по тексту, вирівнюючи підписи (Рис. 1. Схема ...) по ширині з абзацного відступу 10 мм. Ілюстрації мають бути чіткими та контрастними.

Таблиці розташовувати по тексту, їх ширина має бути на 10 мм менша ширини рядка. Над таблицею поставити її порядковий номер (Таблиця 1), вирівнюючи по правому краю, під яким розмістити назву таблиці, вирівняної по центру.

Бібліографія подається загальним списком у кінці тез згідно з вимогами ДСТУ 2015 через 10 мм від останнього рядка.

Темати тез визначається індивідуально в межах тематики дисципліни.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції проводяться за принципом зворотного зв'язку, поєднуючи пояснення з активним залученням слухачів та дискусійним обговоренням проблемних питань.

На практичних заняттях використовуються наступні методи: заслуховуються доповіді-презентації, виконання індивідуальних та групових ситуаційних завдань, проводяться дискусії, ділові та рольові ігри. Активно

використовуються методи інтерактивного навчання, зокрема, асоціативний куш, мікрофон, крісло автора та ін.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з предмету «Управління ризиками в публічному секторі» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі тестових завдань.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконані ситуативні завдання, командні проекти, зроблені доповіді, презентації, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є письмові контрольні роботи та стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотири рівнявою шкалою «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотири рівнявою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60-100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1-59 балів) ставиться студентів, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
64-74	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби: Слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point; навчально-методичне забезпечення; навчальні матеріали в системі Moodle.

Технічні засоби: ПК; проектор.

Комунікаційні он-лайн технології: Zoom, Google Mite, Viber, Messenger.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Балабанов И.Т. Риск менеджмент. М.: Финансы и статистика, 1996. С. 40—41. 2.
2. Білявська О.Б. Концептуальні принципи управління ризиками в державному управлінні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2010. № 6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2010_6_5
3. Єсенгельдина А.С. Международные аспекты практического применения риск-менеджмента в государственном управлении. Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан. Вып. 3, № 355 (2015). С. 250—257.
4. Бєлай С. В. Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика : монографія / С. В. Бєлай. Х. : Вид-во НАНГУ, 2015. 349 с.
5. Гречаніченко О. О. Сутність та особливості застосування ризик-орієнтованого підходу в публічному управлінні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 23. С. 151–156. DOI: [10.32702/2306-6814.2020.23.151](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2020.23.151)
6. Економічний ризик: ігрові моделі: навч. посіб. / [Вітлінський В. В., Верченко П. І., Сігал А. В., Наконечний Я. С.]; за ред. В. В. Вітлінського. К.: КНЕУ, 2002. 448 с.
7. Івченко І. Ю. Економічні ризики: навч. посіб. / Івченко І. Ю. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 304 с.
8. Караєва, Н. В. Ризик-менеджмент сталого розвитку енергетики: інформаційна підтримка прийняття рішень : навчальний посібник / Н. В. Караєва, С. В. Войтко, Л. В. Сорокіна. Київ : Альфа Реклама, 2013. 308 с.
9. Лук'янова В. Економічний ризик: навч. посіб. / В. Лук'янова, Т. Головач. К.: Академвидав, 2007. 464 с.
10. Матвійчук А. В. Аналіз і управління економічним ризиком: навч. посіб. / Матвійчук А. В. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 224 с.
11. Старостіна А. О. Ризик-менеджмент. Теорія та практика: навч. посіб. / А. О. Старостіна, В. А. Кравченко. К.: ІВЦ Політехніка, 2004. – 200 с.

Books

12. Beat Habegger (ed.) The International Handbook on Risk Analysis and Management Series Editors Andreas Wenger, Victor Mauer, and Myriam Dunn Cavelty Center for Security Studies, ETH Zurich. 2008
13. International Economics: Theory & Policy by [Paul R Krugman](#) (Author), [Maurice Obstfeld](#) (Contributor), [Marc J Melitz](#) (Contributor). ISBN-13: 978-0134519579 , ISBN-10: 0134519574
14. The Euro: How a Common Currency Threatens the Future of Europe / by [Joseph E. Stiglitz](#) // Hardcover, 448 pages. Published August 16th 2016 by W. W. Norton Company
15. Understanding Global Trade /by [Elhanan Helpman](#)// Hardcover, 222 pages
16. Published April 25th 2011 by Belknap Press: An Imprint of Harvard University Press
17. One Economics, Many Recipes: Globalization, Institutions, and Economic Growth / by [Dani Rodrik](#) // Hardcover, 263 pages //Published October 14th 2007 by Princeton University Press
18. International Economics / by [M. MARIA JOHN KENNEDY](#) Paperback, 344 pages //Published August 30th 2014 by Prentice-Hall of India Pvt.Ltd
19. International Economics: Trade and Finance. /by [Dominick Salvatore](#) // Paperback, 757 pages Published April 2nd 2013 by Not Avail
20. International Economics: The Theory of Policy / by [Gerald M. Meier](#) // Hardcover, 400 pages. Published March 13th 1980 by Oxford University Press, USA
21. International Trade /by [Robert C. Feenstra](#), [Alan M. Taylor](#) // Paperback, 432 pages / Published November 15th 2007 by Worth Publishers

Додаткова література

22. Стрельбіцька Н. Є. Становлення та розвиток міжнародних стандартів управління ризиками / Н. Стрельбіцька // Вісник КНТЕУ . Тернопіль, 2008. – № 6 – С. 84 – 93.
23. Луганова І.А. Сутність та принципи концепції ризик менеджменту. Актуальні проблеми державного управління. Вип. 1 (53)/2018. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/apdu/20181/doc/2/04.pdf>
24. Лутанюк Н.В., Година Н. Ф. Новый стандарт ISO 31000 по управлению риском. История создания и особенности применения. Використання міжнародних стандартів ISO в цілях підвищення ефективності діяльності підприємств - 2010: матеріали міжвузів. студ. конф. Донецьк: ДонНТУ, 2010. С. 8-11.

Джерела в INTERNET

25. Литвинов С. Корпоративный риск-менеджмент: интегрированное управление рисками. [Електронний ресурс] / С. Литвинов /

- Корпоративный менеджмент. – Режим доступа до документа: www.cfin.ru/forum/messages/2857/-3750.doc.
26. Медведовский И. ISO 17799: Эволюция стандарта в период 2002-2005. [Электронный ресурс] / И. Медведовский // Dsec.Ru. – 2005. – Режим доступа до документа: <http://daily.sec.ru/dailypblshow.cfm?rid=9&pid=14271&pos=7&stp=25>.
27. Шишаков А. В поисках идеального стандарта [Электронный ресурс] / Шишаков А. // Журнал Риск-менеджмент. – 2008. – № 5–6. – Режим доступа до журн.: <http://www.riskmanagement.ru/10805.html>.
28. Canadian Standards Association. 1997. Risk Management: Guideline for Decision-Makers (CAN/CSA – Q850-97) [Электронный ресурс] // Canadian Standards Association. Rexdale, Ontario – 1997. – Режим доступа до документа (платный): <http://www.csa-intl.org/onlinestore/GetCatalogItemDetails.asp?mat=000000000002005912>
- Корпоративные риски. All you can't leave behind [Электронный ресурс] / Франклин&Грант. – 2003. – Режим доступа до документа: http://www.franklin-grant.ru/ru/news2/data/news_03/2003_12/20031222_171731_td.asp.
29. Шемякина Т. ERM: модно или полезно? По материалам специального выпуска журнала Strategic Risk [Электронный ресурс] / Т. Шемякина // Журнал Риск-менеджмент. – 2008. – № 9–10. – Режим доступа до журн.: http://www.riskmanagement.ru/page09_86.htm.
30. Ястремський О. І. Моделювання економічного ризику / О. І. Ястремський. – К.: Либідь, 1992. – 176 с.
31. Cuthbertson K. Financial Engineering. Derivatives and risk management / K. Cuthbertson, D. Nitzsche // John Wiley&Sons, Ltd – 2001. – 776 p.
32. Enterprise Risk Management – Integrated Framework. Executive summary [Электронный ресурс] / Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission – 2004. – Режим доступа до документа: http://www.coso.org/documents/COSO_ERM_ExecutiveSummary.pdf.
33. ERM Conceptual Frameworks [Электронный ресурс] / College of Management – Режим доступа до документа: <http://www.mgt.ncsu.edu/erm/ERMConceptualFrameworks.php>.
34. Global Political Risk Map 2007. [Электронный ресурс] / Euromoney and Reaction Publishing Group // Sovereign Risk Insurance. – 2007. – Режим доступа до документа: <http://www.sovereignbermuda.com/Downloads/Sov%20R%20Map%2007.pdf>.
35. Global Risks 2008 [Электронный ресурс] / A world economic forum report in collaboration with Citigroup, Marsh&McLennan Companies (MMC), Swiss Re and Wharton School Risk Center // A Global Risk Network Report. – 2007. – Р. 17. – Режим доступа до документа: <http://www.weforum.org/pdf/globalrisk/report2008.pdf>.
36. Global standards and information. ISO 9000: 2000 Sector Standard for the Oil and Gas Industry. [Электронный ресурс] / National Institute of standards

and technology – Режим доступу до документа:
<http://ts.nist.gov/Standards/Global/iso9-oil-gas.cfm>.

37. Japanese Standards Association [Електронний ресурс] / Japanese Industrial Standards (JIS) – Режим доступу до документа:
<http://www.webstore.jsa.or.jp/webstore/Top/indexEn.jsp>.

38. Management standards [Електронний ресурс] / International Organization for Standardization – 2008. – Режим доступу до документа:
www.iso.org/iso/management_standards.htm.

39. Про затвердження Методики виявлення ризиків здійснення державно-приватного партнерства, їх оцінки та визначення форми управління ними. Постанова КМУ від 16 лютого 2011 р. № 232 [Електронний ресурс] / – Режим доступу до документа:
<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232-2011-%D0%BF>